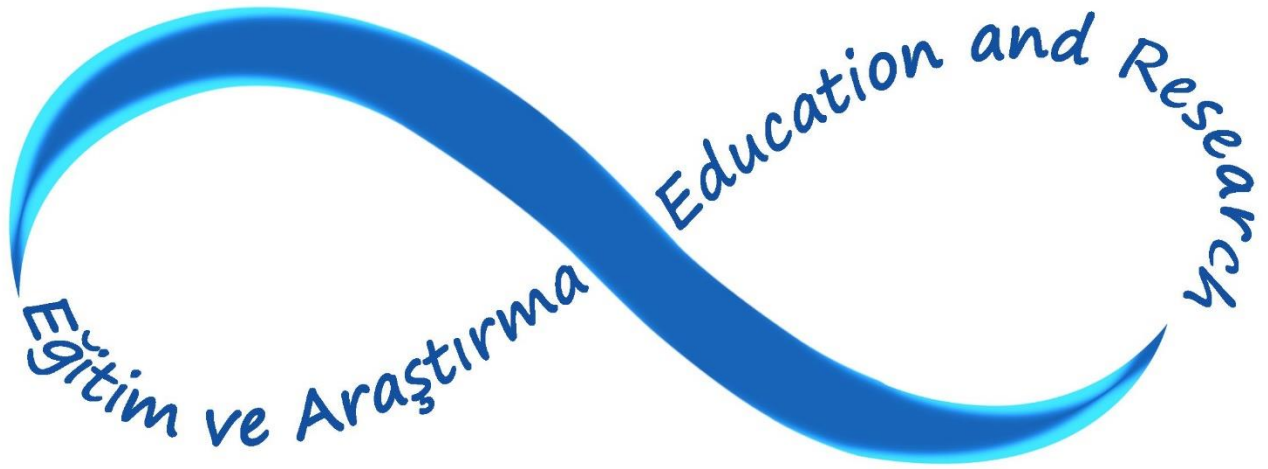




Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi



The Journal of Limitless Education and Research

*Temmuz 2025
Cilt 10, Sayı 2*

*July 2025
Volume 10, Issue 2*



The Journal of Limitless Education and Research

July 2025, Volume 10, Issue 2

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

Temmuz 2025, Cilt 10, Sayı 2

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Editör

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editör Yardımcısı

Doç. Dr. Çağın KAMIŞCIOĞLU

Assistant Editor

Assoc. Prof. Dr. Çağın KAMIŞCIOĞLU

Yazım ve Dil Editörü

Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI

Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR

Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Philologist

Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI

Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR

Assoc. Prof. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Yabancı Dil Editörü

Prof. Dr. Gülden TÜM

Doç. Dr. Çağın KAMIŞCIOĞLU

Doç. Dr. Tanju DEVECİ

Şenol SARI

Foreign Language Specialist

Prof. Dr. Gülden TÜM

Assoc. Prof. Dr. Çağın KAMIŞCIOĞLU

Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ

Şenol SARI

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği

06590 ANKARA – TÜRKİYE

e-posta: editor@sead.com.tr

sead@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association

06590 ANKARA – TURKEY

e-mail: editor@sead.com.tr

sead@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

Journal of Limitless Education and Research(J-LERA) is an international refereed journal published three times a year.

The responsibility lies with the authors of papers.

İNDEKSLER / INDEXED IN



H.W. Wilson

EBSCO

INFORMATION SERVICES



**Computer Education and Instructional
Technology**
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Educational Sciences
Eğitim Bilimleri

Science
Fen Eğitimi

Art Education
Güzel Sanatlar Eğitimi

Lifelong Learning
Hayat Boyu Öğrenme

Teaching Mathematics
Matematik Eğitimi

Pre-School Education
Okul Öncesi Eğitimi

Primary Education
Sınıf Eğitimi

Teaching Social Studies
Sosyal Bilgiler Eğitimi

Teaching Turkish
Türkçe Öğretimi

Teaching Turkish to Foreigners
Yabancılar Türkçe Öğretimi

Foreign Language Education
Yabancı Dil Eğitimi

Editörler Kurulu (Editorial Board)

Prof. Dr. Hasan ÖZGÜR
Doç. Dr. Barış ÇUKURBAŞI

Prof. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL
Doç. Dr. Gülenaz ŞELÇUK
Doç. Dr. Menekşe ESKİCİ

Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN
Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN

Doç. Dr. Seçil KARTOPU

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ
Prof. Dr. Thomas R. GILLPATRICK
Doç. Dr. Tanju DEVECİ

Prof. Dr. Erhan HACİÖMEROĞLU
Prof. Dr. Burçin GÖKKURT
ÖZDEMİR
Doç. Dr. Aysun Nüket ELÇİ

Doç. Dr. Neslihan BAY
Dr. Burcu ÇABUK

Prof. Dr. Özlem BAŞ
Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ
Prof. Dr. Süleyman Erkam SULAK
Prof. Dr. Yalçın BAY
Doç. Dr. Oğuzhan KURU

Doç. Dr. Cüneyit AKAR

Prof. Dr. Fatma KIRMIZI
Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Prof. Dr. Nevin AKKAYA
Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR

Prof. Dr. Apollinaria AVRUTİNA
Prof. Dr. Gülden TUM
Prof. Dr. Yuu KURIBAYASHI
Assoc. Prof. Dr. Galina
MISKINIENE
Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA
Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDIU
Lecturer Dr. Feride HATİBOĞLU
Lecturer Semahat RESMİ CRAHAY

Prof. Dr. Arif SARIÇOBAN
Prof. Dr. Işıl ULUÇAM-WEGMANN
Prof. Dr. İ. Hakkı MİRİCİ
Prof. Dr. İlnur SAVAŞKAN
Assoc. Prof. Dr. Christina FREI
Doç. Dr. Bengü AKSU ATAÇ
Dr. Ulaş KAYAPINAR

Trakya Üniversitesi, Türkiye
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Bartın Üniversitesi, Türkiye

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara

Ankara Üniversitesi, Türkiye
Portland State University, USA
Antalya Bilim Üniversitesi, Türkiye

Temple University, Japan
Bartın Üniversitesi, Türkiye
Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Ankara Üniversitesi, Türkiye

Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Ordu Üniversitesi, Türkiye
Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türkiye

Uşak Üniversitesi, Türkiye

Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Bartın Üniversitesi, Türkiye

St. Petersburg State University, Russia
Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Okayama University, Japan
Vilnius University, Lithuania
Azerbaijan National Academy of Sciences,
Azerbaijan
Tiran University, Albania
University of Pennsylvania, USA
PCVO Moderne Talen Gouverneur, Belgium

Selçuk Üniversitesi, Türkiye
Universität Duisburg-Essen, Germany
Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye
University of Pennsylvania, USA
Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi, Türkiye
American University of the Middle East (AUM),
Kuwait

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

- Prof. Dr. Ahmet ATAÇ, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Ahmet KIRKILIÇ, Ağrı Çeçen Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Ali YAKICI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Apollinaria AVRUTINA, St. Petersburg State University, Russia
- Prof. Dr. Arif ÇOBAN, Konya Selçuk Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Asuman DUATEPE PAKSU, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Bilge AYRANCI, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Demet GİRGIN, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Duygu UÇGUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Efe AKBULUT, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Erhan Selçuk HACIÖMEROĞLU, Temple University, Japan
- Prof. Dr. Erika H. GILSON, Princeton University, USA
- Prof. Dr. Erkut KONTER, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Erol DURAN, Uşak Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Ersin KIVRAK, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Fatma AÇIK, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Fatma KIRMIZI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Fredricka L. STOLLER, Northern Arizona University, USA
- Prof. Dr. Fulya ÜNAL TOPÇUOĞLU, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Gizem SAYGILI, Karaman Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Gülden TÖM, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Hakan UŞAKLI, Sinop Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Hasan ÖZGÜR, Trakya Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Hüseyin ANILAN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi, Türkiye

- Prof. Dr. İhsan KALENDEROĞLU, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. İlknur SAVAŞKAN, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. İlze IVANOVA, University of Latvia, Latvia
- Prof. Dr. İsmail MİRİCİ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Jack C RICHARDS, University of Sydney, Avustralia
- Prof. Dr. Kamil İŞERİ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Levent MERCİN, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Leyla KARAHAN, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Liudmila LIASHCHOVA, Minsk State Linguistics University, Belarus
- Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI, Rouen University, France
- Prof. Dr. Meliha YILMAZ, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Merih Tekin BENDER, Ege Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mustafa Murat İNCEOĞLU, Ege Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nergis BİRAY, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nesrin İŞİKOĞLU ERDOĞAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nezir TEMUR, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Özlem BAŞ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Pınar GİRMEN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Ruhan KARADAĞ, Selçuk Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Salim PİLAV, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Serap BUYURGAN, Başkent Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Serdar TUNA, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA, Mersin Üniversitesi
- Prof. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK, TODAİE Emekli Öğretim Üyesi, Türkiye
- Prof. Dr. Süleyman Erkam SULAK, Ordu Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Süleyman İNAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

- Prof. Dr. Şafak ULUÇINAR SAĞIR, Amasya Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Şahin KAPIKIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Tahir KODAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Tazegül DEMİR ATALAY, Kafkas Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Thomas R. GILLPATRICK, Portland State University, USA.
- Prof. Dr. Todd Alan PRICE, National-Louis University, USA
- Prof. Dr. Turan PAKER, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Umut SARAÇ, Bartın Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. William GRABE, Northern Arizona University, USA
- Prof. Dr. Yalçın BAY, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Yasemin KIRKGÖZ, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Yuu KURIBAYASHI, Okayama University, JAPAN
- Prof. Dr. A. Işıl ULUÇAM-WEGMANN, Universität Duisburg-Essen, Deutschland
- Assoc. Prof. Dr. Sevinc QASİMOVA, Bakü State University, Azerbaijan
- Assoc. Prof. Dr. Carol GRIFFITHS, University of Leeds, UK
- Assoc. Prof. Dr. Christina FREI, University of Pennsylvania, USA
- Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA, Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan
- Assoc. Prof. Dr. Salah TROUDI, University of Exeter, UK
- Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASI, University of Prishtina, Kosovo
- Assoc. Prof. Dr. Şaziye YAMAN, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
- Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDIU, Tiran University, Albania
- Assoc. Prof. Dr. Galina MISKINIENE, Vilnius University, Lithuania
- Assoc. Prof. Dr. Spartak KADIU, Tiran University, Albania
- Doç. Dr. Abdurrahman ŞAHİN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Ahmet BAŞKAN, Hitit Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Anıl ERTOK ATMACA, Karabük Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Aydın ZOR, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Aysun Nüket ELÇİ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL, Selçuk Üniversitesi, Türkiye

- Doç. Dr. Banu ÖZDEMİR, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Barış ÇUKURBAŞI, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Behice VARİŞOĞLU, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Berna Cantürk GÜNHAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Cüneyit AKAR, Uşak Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Çağın KAMIŞCIOĞLU, Ankara Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Dilek FİDAN, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Emel GÜVEY AKTAY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Filiz METE, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Funda ÖRGE YAŞAR, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Gülenaz SELÇUK, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Güliz AYDIN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Mehmet Celal VARİŞOĞLU, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Melek ŞAHAN, Ege Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Meltem DEMİRCİ KATRANCI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Menekşe ESKİCİ, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Nazan KARAPINAR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Neslihan BAY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Nil Didem ŞİMŞEK, Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Orhan KUMRAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Sayım AKTAY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Seçil KARTOPU, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Sevgi ÖZGÜNGÖR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Sibel KAYA, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Şahin ŞİMŞEK, Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Tanju DEVECİ, Antalya Bilim Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Ufuk YAĞCI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Üzeyir SÜĞÜMLÜ, Ordu Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Vesile ALKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
- Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin MUTLU, Ordu Üniversitesi, Türkiye



The Journal of Limitless Education and Research, Volume 10, Issue 2

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 10, Sayı 2

Dr. Bağdagül MUSSA, University of Jordan, Jordan

Dr. Düriye GÖKÇEBAĞ, University of Cyprus, Language Centre, Kıbrıs

Dr. Erdost ÖZKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Dr. Feride HATİBOĞLU, University of Pennsylvania, USA

Dr. Hanane BENALI, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Dr. Ulaş KAYAPINAR, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Dr. Nader AYİSH, Khalifa University of Science and Technology, UAE

Bu Sayının Hakemleri (Referees Of This Issue)

- Prof. Dr. Cem ÇUHADAR, Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan ÖZGÜR, Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Melek Gülşah ŞAHİN, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Yalçın BAY, Anadolu Üniversitesi
Assoc. Prof. Dr. Galina MISKINIENE, Vilnius University
Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDIU, Tiran University
Doç. Dr. Abdullah Faruk KILIÇ, Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Abdurrahman KİLİMCİ, Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Buket TURHAN TÜRKKAN, Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Büşra KARTAL, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Doç. Dr. Gül GÜLER, Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Gülfem SARP KAYA AKTAŞ, Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Gülistan KAYA GÖK, Hakkari Üniversitesi
Doç. Dr. Ömer İNCE, Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Sayım AKTAY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Şule ERDEN, Çukurova Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Banu DİKMEN ADA, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Dilber TEZEL, Trakya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Levent ERTUNA, Sakarya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mine AKKAYNAK, İstanbul Aydın Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Kerim SARIGÜL, Gazi Üniversitesi
Dr. Fatma GÖLPEK SARI, Milli Eğitim Bakanlığı



The Journal of Limitless Education and Research, Volume 10, Issue 2

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 10, Sayı 2

Dear Readers,

We are delighted to present you the July 2025 issue of the Journal of Limitless Education and Research.

The aim of our journal, the Limitless Education and Research Association (LERA), has continuously been published since 2016 is to contribute to the field of education and research with new scientific studies. To this end, theoretical and experimental original research, review articles, thesis summaries, and other scientific works are published for free and shared with readers at both nationwide and worldwide.

The Journal of Limitless Education and Research (J-LER) is published three times a year in both Turkish and English. As an international peer-reviewed journal, it is prepared with the scientific endeavors, contributions, and support of academics, scholars, researchers, educators, and teachers from different countries. Each issue including current and new studies is meticulously presented to the readers in the field, following thorough reviews.

Maintaining its academic and scientific quality for ten (10) years, the Journal of Limitless Education and Research (J-LER) is indexed in the EBSCO, Education Full Text (H.W. Wilson) Database Coverage List, which is recognized by the Council of Higher Education (ÜAK). It is also indexed in various national and international databases such as ASOS, DRJI, ESJI, OAJI, ROAD, SIS, SOBIAD, and Worldcat, and receives a significant number of citations. According to the SOBIAD impact factor, our journal ranks highly among scientific journals in our country. Efforts to have our journal indexed in more extensive national and international databases are ongoing.

In the July 2025 issue of our journal, eight (8) scientific research and review articles are featured. We would like to thank all the editors, authors, reviewers, and translators who contributed to the preparation and publication of this issue. With the hope that our journal will bring contributions to scientists, researchers, educators, teachers, and students in the field, we extend our best regards.

LIMITLESS EDUCATION AND RESEARCH ASSOCIATION

Değerli Okuyucular,

Sizlere Dergimizin Temmuz 2025 sayısını sunmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) tarafından 2016 yılından bu yana 10 yıldır kesintisiz olarak yayınlanan Dergimizin amacı, yeni bilimsel çalışmalarla eğitim ve araştırma alanına katkı sağlamaktır. Bu amaçla kuramsal ve deneysel özgün araştırmalar, derleme makaleler, tez özetleri ve diğer bilimsel çalışmalar ücretsiz yayınlanmakta, ulusal ve uluslararası düzeydeki okuyucularla paylaşılmaktadır.

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç sayı olarak Türkçe ve İngilizce yayınlanmaktadır. Uluslararası hakemli dergi olarak farklı ülkelerdeki akademisyen, bilim insanı, araştırmacı, eğitimci ve öğretmen yazarların bilimsel çaba, katkı ve destekleriyle hazırlanmaktadır. Her sayıda titiz incelemeler sonucu güncel ve yeni çalışmalar alandaki okuyuculara sunulmaktadır.

Akademik ve bilimsel kalitesinden ödün vermeden on (10) yıldır yayın hayatını sürdüren Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), ÜAK tarafından alan indeksi olarak kabul edilen EBSCO, Education Full Text (H.W. Wilson) Database Covarage List'te taranmaktadır. Ayrıca ASOS, DRJI, ESJI, OAJI, ROAD, SIS, SOBİAD, Worldcat gibi ulusal ve uluslararası çeşitli indekslerde taranmakta ve çok sayıda atıf almaktadır. SOBİAD etki faktörüne göre Dergimiz, ülkemizdeki bilimsel dergiler içinde önemli bir sırada bulunmaktadır. Dergimizin daha geniş ulusal ve uluslararası indekslerde taranması için girişim ve çalışmalarımız devam etmektedir.

Dergimizin Temmuz 2025 sayısında sekiz (8) bilimsel araştırma ve derleme makaleye yer verilmiştir. Bu sayının hazırlanması ve yayınlanmasında emeği geçen bütün editör, yazar, hakem ve çevirmenlere teşekkür ediyoruz. Dergimizin alandaki bilim insanı, araştırmacı, eğitimci, öğretmen ve öğrencilere katkılar getirmesi dileğiyle, saygılar sunuyoruz. Dergimizin alandaki bilim insanı, araştırmacı, eğitimci, öğretmen ve öğrencilere katkılar getirmesi dileğiyle saygılar sunuyoruz.

TABLE OF CONTENTS

İÇİNDEKİLER

Article Type: Review
Makale Türü: Derleme

Firdevs GÜNEŞ

The Effect of Emojis on Writing Skills
Emojilerin Yazma Becerilerine Etkisi

229 - 250

Article Type: Research
Makale Türü: Araştırma

Mert Can KAYA, Özge BOŞNAK

Use of Assistive Technology in Visual Impairment: A Systematic Review

251 - 270

Cüneyt AKAR, Beyhan CAN KAYA

Justice Disposition Scale for Primary School Students: Validity and Reliability Analysis

271 - 294

Yusuf KARA, Asuman DUATEPE-PAKSU

Analysis of the Effect of Paper Folding Supported Geometry Teaching on 7th Grade Students' Spatial Visualization Skills and Attitudes towards Geometry

Kâğıt Katlama Destekli Geometri Öğretiminin 7. Sınıf Öğrencilerinin Uzamsal Görselleştirme Becerisine ve Geometriye Yönelik Tutumuna Etkisinin İncelenmesi

295 - 324

Fatma KIRMIZI, Firdevs GÜNEŞ, Nevin AKKAYA, Bilge BAĞCI AYRANCI, Ruhan KARADAĞ YILMAZ, Sabri SİDEKLİ, Yasemin KUŞDEMİR, İbrahim Halil YURDAKAL, Duygu ÇAĞ, Nurgül ÜNLÜCÖMERT, Ezgi İNAL

Children's Right to Read Books from the Perspective of Teachers: A Case Study

Öğretmenlerin Gözünden Çocukların Kitap Okuma Hakkı: Bir Durum Çalışması

325 - 388

Ayşin Gaye ÜSTÜN, Hülya GÜLAY OGELMAN

A Systematic Review on Preschool Coding Education and Computational Thinking

Okul Öncesi Kodlama Eğitimi ve Bilgi İşlemsel Düşünme Üzerine Sistemantik Bir İnceleme

389 - 475

Rahime BÜYÜKKURT, Esmâ GENÇ

Development of the Student Agency Scale

Öğrenci Aktörlüğü Ölçeğinin Geliştirilmesi

476 - 522

Mustafa Barış BAŞTÜRK, Ekin ŞEN

The Level of Comprehension of Implicit Meanings in English and Turkish Proverbs by AI-Based Text-to-Image Generation Tools

Metinden Görsel Oluşturan Yapay Zekâ Araçlarının İngilizce ve Türkçe Atasözlerindeki Alt Anlamları Algılama Düzeyi

523 - 572



TheJournal of LimitlessEducationandResearch
Volume 10, Issue 2, 229 - 250

<https://doi.org/10.29250/sead.1590113>

Received: 23.11.2024

ArticleType: Review

Accepted: 27.06.2025

The Effect of Emojis on Writing Skills

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, SEAD, firdevs.gunes@gmail.com, 0000-0002-9449-8617

Abstract: Writing is not an innate skill. It is developed as a result of long, intense and systematic efforts. While writing, the brain becomes highly active and it becomes easier to read, understand, learn and remember. Thus, writing contributes to effective learning in children, placing information in the mind easily and remembering it. In primary school, children are first taught to write letters, and then they move on to syllables, words, sentences, spelling and punctuation rules. In this process, images of letters, syllables and words are recorded in the mental dictionary, and the mental writing program is developed by constantly writing. While writing, our brain activates the mental writing program and uses the information in the mental dictionary. The mental writing program is letter-based and produces syllables and words by combining letters one by one. Using emoji instead of words while writing and adding emoji to the text with a click of a button harms students' writing skills. Constantly using emojis leads to laziness over time and distracts you from writing. It also hinders students' ability to express themselves and causes digital communication addiction. Teachers and families should pay attention to the development of students' writing skills and guide them on how to use emojis correctly.

Keywords: Emoji, Writing skills, Student.

1. Introduction

Writing begins with learning to hold a pencil. From an early age, children develop their hand and arm coordination by drawing shapes, coloring, and scribbling. They first start by drawing simple letters, gradually moving on to more complex ones. However, writing is not merely limited to the ability to draw letters; it also requires mental, visual, and perceptual skills. During the act of writing, the brain becomes highly active regions responsible for reading and visual recognition are engaged, thereby facilitating the recognition and reading of letters. In other words, producing letters activates numerous neural connections in the brain, supporting processes such as reading, comprehension, learning, and memory. As a result, writing contributes to better learning in children by helping information to be more effectively encoded and recalled, which in turn accelerates cognitive development. Traditionally, students have been encouraged to study by writing in order to better understand and internalize their lessons, an approach that continues to be widely used today.

Reading involves receiving written information into the mind, whereas writing is the act of transferring internal knowledge, feelings, and thoughts onto the page. The writing process proceeds from the mind to the fingers and relies on three main areas of skill: cognitive, physical, and visual-perceptual. In writing instruction, priority is given to cognitive skills. To this end, foundational abilities such as organizing thoughts and information, selecting appropriate vocabulary, and applying writing conventions are taught. These are followed by higher-order thinking skills, including reasoning, comprehension, questioning, problem-solving, the development of a mental lexicon, and metacognition. Experts such as Vygotsky and J. Foucambert emphasize the role of cognitive functions in writing, stating that "Writing is a tool for higher-order thinking. It is thinking about thinking" (Brossard, 2002; Güneş, 2013; Jay, 1996). Alongside cognitive development, attention is also given to physical, visual, and perceptual skills, such as holding a pencil, forming upper and lowercase letters, maintaining appropriate spacing, writing along lines, and visually monitoring one's writing.

1.1. What is Writing?

Writing is a fundamental domain within language education. This domain encompasses a variety of processes, skills, methods, and techniques. Such breadth is clearly reflected in the definitions and explanations related to the concept of writing. According to the Turkish Language Association's Turkish Dictionary, the term writing is defined broadly, including: "expressing through writing, communicating via written language, conveying information,

representing words and thoughts using specific symbols or letters, performing the role of a writer, producing literary or scientific works, recording, and writing down information" (TDK, 2024).

Le Petit Robert Dictionary defines writing as: "representing the sounds of a language through symbols, drawing the letters of a writing system, using symbols to form letters, creating words, sentences, and texts with letters, expressing thoughts in written form, composing literary and scientific texts, making requests, and writing messages or letters" (Le Petit Robert, 2024).

As these definitions indicate, writing encompasses various dimensions and levels. These range from representing sounds through symbols, forming letters, combining letters into syllables and words, writing sentences and texts, transferring spoken words and ideas into written form, to producing scientific and literary works. In essence, the concept of writing is approached within a broad framework, extending from the most basic to the most advanced levels.

1.2. Fundamental Skills

To enhance students' writing skills, instruction from an early age typically targets three key domains: cognitive, physical, and visual-perceptual. Writing activates all available knowledge and skills in the mind, engages physical abilities such as hand and arm movements, and involves continuous visual and perceptual monitoring. The skills to be developed during the writing process are outlined below.

Cognitive Skills: These are the primary skills in writing instruction. According to recent research, the brain contains a specialized area that converts spoken language into written form. During writing, this area transforms sounds into letters and abstract phonological codes into concrete written symbols. When speech is converted into writing, the brain undergoes a three-step process. In the first step, the individual phonemes of heard letters, syllables, words, and sentences are identified. In the second step, these phonemes are associated with corresponding letters. In the final stage, the letters representing the sounds are sequentially written to form syllables and words. Thus, spoken language is transferred into written form through rapid, successive neural processes. This process is carried out in our brain with very fast processes one after the other. The longer the syllable or word to be written, the more time-consuming the writing process becomes. According to Démonet, who conducted research in this area, the brain not only converts sounds into letters but also coordinates hand, finger, and arm muscle movements depending on the directionality of the letters during writing (Démonet, 2009;

Güneş, 2013). Several fundamental cognitive skills are essential for converting sounds into letters: mentally storing visual representations of letters, syllables, and words; developing and managing a mental writing program.

Developing a Mental Lexicon: In order for students to write letters correctly and in accordance with established rules, it is essential that they develop a mental writing program (Bara & Gentaz, 2010). This program serves as an abstract representation of the physical motor movements required during handwriting. The mental writing program contains information about the form, size, and proportions of each letter, syllable, and word, all of which are utilized during the writing process. The development of this program progresses in relation to both writing activities and the student's age. To support this development, instruction involves teaching students how to write letters, syllables, words, and sentences through systematic and progressive writing exercises. These practices help refine, improve, and eventually automate the motor patterns required for writing (Chanquoy & Alamargot, 2002). By the ages of 7 to 9, students are expected to have achieved a functional level of development in their mental writing programs. As the number of words learned increases, this internal program continues to evolve. Each time a person writes, the brain activates the mental writing program and draws upon relevant information stored in the mental lexicon (Benoit, 1995; Güneş, 2019).

Creating a Mental Lexicon: The mental lexicon is defined as the section of the mind where all the letters, syllables, and words learned by an individual are stored. This section retains all known words along with associated information such as sound, spelling, and meaning (Holender, 1988). Initially, it is developed orally through listening and speaking. Later, with the onset of reading and writing, visual representations of letters, syllables, and words are recorded. To draw letters, the image of each letter is mentally stored, gradually forming a repository of letter images (D'Ignazio & Martin, 2018). Then, images of syllables and words are also stored in the mind. During writing, the stored visuals of letters, syllables, and words—along with their spelling directions, meanings, and other details—are utilized. To develop the mental lexicon, a student must continuously see, recognize, pronounce, write, and mentally embed letters, syllables, and words. The breadth of the mental lexicon varies depending on the individual's educational level and language skills. It has been reported that individuals with higher levels of education possess a mental lexicon containing 25,000 to 35,000 words.

Managing the Writing Process: During writing, the mental representations of words are transferred onto paper. This process involves a range of visual-perceptual and motor skills, such

as maintaining focus, placing letters along the lines, organizing the page layout, setting appropriate margins, creating headings and paragraphs, and managing time effectively. All of these tasks are coordinated by the mind, which orchestrates the necessary cognitive functions. In addition, the brain is responsible for the mental planning of the text, its transformation into written form, and subsequent revision.

Physical Skills: These encompass all movements involved in the act of writing. The area on the page where writing occurs is referred to as the motor space, while the movements of the hands and arms are classified as motor skills. While writing, motor space is controlled through eye-hand coordination. Motor skills include holding the pen, moving the hand and arm, forming letters in the correct direction, and aligning them with the lines on the page (Güneş, 2013; 2019).

Visual-Perceptual Skills: During writing, the eye simultaneously follows the pencil, the hand and fingers, and reads the text and monitors it. In this way, the motor area is brought under control, and efforts are made to produce writing that is correct, neat, and aesthetically pleasing. To support this, students develop skills such as focusing on their writing, adhering to rules and accuracy, detecting writing errors, and making corrections. Throughout this process, emphasis is also placed on effective time management, page layout, and writing direction.

As can be seen, effective writing instruction necessitates the development of cognitive, physical, visual, and perceptual skills in students. Within this process, cognitive skills are given particular emphasis, especially the development of the mental lexicon and the mental writing program. Writing becomes challenging without first recording the visual forms and related information of letters, syllables, and words into the mental lexicon, and without developing a functional mental writing program. In the mental writing program, word production is built upon the use of letters, in other words, words are composed of letters. However, in recent years, some students have begun to substitute letters and words with emojis. Emojis are inserted into writing with a single keystroke and are increasingly being used in place of words. How does this trend affect students' mental writing programs and overall writing skills? These questions are explored in the following section.

2. What is an Emoji?

With the advancement of digital technology, people use various symbols, icons, and images to communicate and express emotions on social media platforms. These widely used figures are known as emojis. The term emoji originates from Japanese, formed by the combination of the words for "image," "text," and "character." In the Contemporary Turkish

Dictionary of the Turkish Language Association, it is translated as *resimce*, meaning "pictogram" (TDK, 2024). Emojis are small icons used to represent emotions, objects, actions, places, or food items. They often appear as small, yellow, round faces expressing a range of emotions such as a smiling face 😊, a crying face 😭, or a winking face 😜. Their primary purpose is to clarify, enhance, or strengthen the meaning of a message. Emojis are readily accessible on phones, tablets, computers, dedicated websites, and social networks, and can be inserted into text with a single click, without the need to type them using a keyboard. Due to this ease of use, they have become a convenient and popular feature of digital communication, often replacing certain words or even entire sentences in messages (Lord, 2020). According to some scholars and users, emojis have evolved into a form of internet or digital language.

2.1. The Development of Emojis

Emojis were first used in the 19th century in certain newspapers to depict emotions such as joy, sadness, indifference, or surprise through facial expressions. In 1963, American graphic designer Harvey Ball created the famous "smiley face," a simple, round image consisting of two dots representing eyes and a curved line representing a smile (Leconte & Pérétou, 2018). Later, in 1998–1999, Shigetaka Kurita, an employee of the Japanese mobile phone operator NTT DoCoMo, designed the first modern set of emojis. Inspired by weather pictograms and manga symbols, Kurita aimed to enable quick and efficient communication through these icons. At that time, the emoji set was limited to 250 characters, and there were concerns about potential misinterpretation. Nevertheless, the emojis gained significant popularity among young Japanese users. In 2007, as Apple sought to enter the Japanese telecommunications market, it included a dedicated emoji keyboard in its first iPhone (Gunthert, 2017). Subsequently, in 2017, the term emoji was officially added to Le Petit Robert dictionary (Le Petit Robert, 2024), signaling the global spread of both the concept and its visual forms.

In today's world, there are more than 4,000 emojis representing diverse religions, cultures, geographic regions, and historical eras. As emojis continue to evolve, new and more nuanced meanings emerge. Initially, they were viewed by some as a childish distortion of language and a threat to the richness of verbal expression; however, they quickly became an integral part of online communication. By 2016, 92% of internet users reported using emojis regularly. In May 2024, the U.S.-based media platform Digiday reported that over six billion emojis and stickers are sent daily via messaging services. These messages revealed that 1,276 different emojis were being used to replace the equivalent of approximately 80,000 words (Dua,

2015). Due to the increasing significance of emojis in digital communication, July 17th is now celebrated annually as World Emoji Day (Quibel, 2023).

2.2. Positive Aspects

Emojis have entered daily life by transcending linguistic and cultural barriers, becoming an integral part of many individuals' communication on social media. They enable the expression of emotions in written form while adding a more engaging and aesthetically pleasing dimension to messages. A recent study has shown that including at least one emoji in a message can increase user engagement by up to 25% (Dhawan, 2021). To enhance clarity and avoid information overload, it is recommended that no more than three to four emojis be used in a single message. Additionally, emojis are expected to support the content rather than distract the reader. An emoji may convey meaning more effectively than words (Dhawan, 2021).

According to Develey and Halté (2017), humans have communicated through visual symbols throughout history; the earliest forms of writing consisted of pictograms. Emojis follow this tradition by conveying a speaker's emotions visually, complementing spoken expression. A single visual can often carry more meaning than a block of text and has the added advantage of transcending language barriers. Emojis are generally understood by everyone because they resemble familiar objects. Nonetheless, some argue that the use of emojis may contribute to the impoverishment of spoken language. However, emojis are not meant to replace words but rather to substitute for gestures, tone of voice, and other nonverbal cues. They interact with text rather than replace it (Develey & Halté, 2017).

Emojis have become essential symbols of online conversation. Some users report that emojis are highly effective in helping them express ideas and emotions, to the extent that they feel unable to engage in digital communication without them. They compare chatting without emojis to speaking without using body language. These individuals argue that omitting emojis from online conversations may result in the loss of important emotional or contextual cues, while including them enhances message clarity. Beyond these perspectives, several additional benefits of using emojis in communication have been identified. These are outlined below (Marion, 2023).

- **Attracting Attention.** Emojis differ from other visual elements in that they are processed quickly and easily by the human eye. In a block of black-and-white text, colorful emojis naturally stand out and capture attention.

- **Facilitating Comprehension.** Emojis visually represent spoken words, providing illustrative examples that enhance clarity. They enable quicker and easier comprehension by conveying the speaker's environment or emotional state. They are also effective for expressing humor and minimizing ambiguity.

- **Serving as Word Substitutes.** Some users prefer to use emojis instead of typing out words. For example, a rose emoji may be used in place of the word “rose,” or clapping hands may substitute for the word “applause.”.

- **Expressing Emotions.** Words alone are sometimes insufficient to fully convey emotion. In such cases, emojis enhance emotional intensity and reinforce verbal expressions. They serve as stand-ins for nonverbal cues such as body language, gestures, facial expressions, and eye contact in face-to-face communication.

- **Universality.** Emojis are easily understood by people of all ages, educational levels, and cultural backgrounds. They appeal to a broad audience and can be used to communicate across linguistic and geographic boundaries.

- **Nonviolence.** As emojis tend to convey messages clearly and unambiguously, they help prevent misunderstandings. They deliver content in a softer, more polite tone and are unlikely to provoke conflict.

- **Ease of Use.** Emojis can be inserted into text with a single click. They enrich communication by adding depth, emotional nuance, and humor (Develey & Halté, 2017; Marion, 2023).

2.3. Negative Aspects

While emojis offer many benefits, they also do notable drawbacks, particularly in their substitution for words and their impact on cognitive skills. It is well established that writing instruction aims to develop students’ linguistic, cognitive, social, communicative, thinking, learning, comprehension, inquiry, and memory skills. This involves teaching the correct spelling of letters, syllables, words, and sentences, and fostering writing habits. However, the use of emojis in writing, especially among children and adolescents, may adversely affect writing skills. Students who frequently use emojis tend to prefer them over writing words. Over time, reliance on emojis can lead to cognitive laziness and negatively impact the mental writing program. Students may increasingly avoid writing words and instead use emojis. This trend risks cultivating generations who rely on visual symbols rather than fluent verbal expression to

communicate. Furthermore, insufficient engagement with language and cognitive skills during critical developmental periods can lead to their gradual decline. The brain operates on the principle of "use it or lose it," meaning skills that are practiced improve, while those neglected deteriorate. Therefore, students' use of emojis in written communication should be limited. Emojis are also beginning to affect verbal communication skills. The following concerns should be considered.

1. Relying solely on emojis to express emotions may hinder adolescents' ability to articulate their feelings verbally and may foster dependency on digital communication.

2. Excessive or habitual use of emojis can cause misunderstandings, weaken effective communication, and exacerbate social conflicts.

3. Overreliance on emojis may impair recognition, monitoring, and interpretation of emotional cues in face-to-face communication, thereby hindering the development of emotional intelligence.

4. Using specific emojis to gain popularity or fit in with social groups can contribute to peer pressure and emotional distress.

Educators, as guardians of future generations, should guide children and youth to use emojis consciously to prevent these issues. Certain interventions may be implemented to ensure emojis do not harm mental well-being (Marion, 2023).

- Supporting Face-to-Face Interaction: Encourage young people regularly to engage in face-to-face conversations, emphasizing the importance of verbal communication.

- Teaching Emotional Intelligence: Promote the development of emotional intelligence by highlighting the value of understanding and expressing emotions both online and offline.

- Educating on Emoji Meaning: Teach the meanings of emojis and their impact on readers to foster more mindful usage.

- Encouraging Group Work: Emphasize collaborative activities to reduce emoji dependence and encourage more natural forms of emotional expression.

2.4. Rules for Using Emojis

Instead of prohibiting the use of emojis, children should be taught how to use them appropriately. Teachers and parents need to emphasize certain guidelines to ensure emojis are used effectively and correctly in writing.

1. The number of emojis used in a text should be limited. It is preferable to use one well-chosen emoji that is meaningful and consistent with the content, rather than multiple emojis that may confuse the meaning or appear irrelevant.
2. Emojis should be avoided in the middle of sentences. Placing an emoji at a mid-sentence can disrupt reading flow and affect meaning. Therefore, it is better to position emojis at the end of a sentence or, if to attract attention, at the beginning, though, the sentence-final position is preferred.
3. Emojis should be avoided as direct substitutes for words while writing. This practice can cause readers difficulty in understanding the sentence or may lead to misinterpretation.
4. An emoji should not replace punctuation marks at the end of a sentence. Emojis are not punctuation marks. Proper punctuation includes periods, question marks, commas, colons, quotation marks, dashes, parentheses, etc. No dictionary recognizes emojis as punctuation. Therefore, a period should be placed at the end of a sentence before adding an emoji. Placing an emoji first followed by a period is incorrect.
5. The meanings of emojis used should be well understood, and emoji guides should be consulted. Regardless of the target audience, care should be taken to ensure the emojis' meanings are clear. Ambiguous emojis can be misinterpreted and may have unintended negative effects on the text (Quibel, 2023).

3. Conclusion

Writing is a fundamental aspect of language teaching. Systematic efforts are realized as to develop students' writing skills at early ages, on which processes focus on cognitive, physical, visual, and perceptual abilities. Priority in writing instruction is given to building a mental lexicon and a mental writing program. Developing the mental writing program requires writing letters individually and combining them to form syllables and words. Using emojis in place of writing words or adding emojis with a single keystroke harms the writing skills of children and adolescents. Consistent preference for emojis leads to cognitive laziness over time and causes students to distance themselves from writing. Moreover, it impedes their ability to express themselves and may foster dependency on digital communication. For these reasons, families and teachers should guide students in emoji usage and teach the correct use of emojis in writing.

CONFLICT OF INTEREST STATEMENT

The author declares that there is no conflict of interest in this study.

RESEARCH AND PUBLICATION ETHICS STATEMENT

The author declares that research and publication ethics are followed in this study.

AUTHOR LIABILITY STATEMENT

The author declares that he has done every step of this work herself.

Emojilerin Yazma Becerilerine Etkisi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, SEAD, firdevs.gunes@gmail.com, 0000-0002-9449-8617

Özet: Yazma doğuştan gelen bir beceri değildir. Uzun, yoğun ve sistemli çabalar sonucu geliştirilmektedir. Yazı yazarken beyin üst düzeyde aktifleşmekte, okuma, anlama, öğrenme ve hatırlama daha kolay olmaktadır. Böylece yazma çocuklarda etkili öğrenme, bilgileri zihne kolay yerleştirme ve hatırlamaya katkı sağlamaktadır. İlkokulda çocuklara önce harfleri yazma öğretilmekte, ardından heceler, kelimeler, cümleler, imla ve noktalama kurallarına geçilmektedir. Bu süreçte harf, hece ve kelimelerin görüntüleri zihinsel sözlüğe kaydedilmekte, sürekli yazarak zihinsel yazı programı geliştirilmektedir. Yazı yazarken beynimiz her defasında zihinsel yazı programını harekete geçirmekte ve zihinsel sözlükteki bilgileri kullanmaktadır. Zihinsel yazı programı harf tabanlı olmakta, harfleri tek tek birleştirerek hece ve kelimeler üretmektedir. Yazı yazarken kelime yerine emoji kullanmak, bir tuşla yazıya emoji eklemek, öğrencilerin yazma becerilerine zarar vermektedir. Sürekli emoji kullanmak zamanla tembelliğe yol açmakta ve yazı yazmaktan uzaklaştırmaktadır. Ayrıca öğrencilerin kendilerini ifade etme becerilerini engellemekte ve dijital iletişim bağımlılığına neden olmaktadır. Öğretmen ve aileler öğrencilerin yazma becerilerinin gelişimine özen göstermeli, emojileri doğru kullanma konusunda rehberlik etmelidir.

Anahtar Sözcükler: Emoji, Yazma becerileri, Öğrenci.

1. Giriş

Yazmak kalem tutmayı öğrenmekle başlar. Çocuklar küçük yaşlardan itibaren şekiller çizerek, boyama ve karalama yaparak el-kol becerilerini geliştirirler. Önce kolay sonra zor harfleri çizmeye başlarlar. Ancak yazma işlemi sadece harf çizme becerileriyle sınırlı değildir. Zihinsel, görsel ve algısal beceriler de gerekli olmaktadır. Yazı yazarken beyin üst düzeyde aktifleşmekte, okuma ve görsel tanıma bölgeleri harekete geçmekte, harfleri tanıma ve okuma işlemi kolaylaşmaktadır. Bir başka ifadeyle harfleri üretirken beynimizde çok sayıda sinirsel bağlantı etkinleşmekte, okuma, anlama, öğrenme ve hatırlama sürecine yardım etmektedir. Böylece yazma çocuklarda daha iyi öğrenme, bilgileri zihne kolay yerleştirme ve hatırlamaya katkı sağlamaktadır. Bu durum giderek zihinsel gelişimi hızlandırmaktadır. Öğrencilere eskiden bu yana derslerini iyi anlamak ve özümlemek için yazarak çalışmaları önerilmektedir. Yazarak çalışma günümüzde de sürmektedir.

Okuma, yazıdaki bilgilerin zihne alınması, yazma ise zihindeki bilgi, duygu ve düşüncelerin yazıya aktarılmasıdır. Yazma süreci zihinden parmaklara doğru gitmekte ve üç alandaki becerilere dayanmaktadır. Bunlar zihinsel, fiziksel, görsel ve algısal beceriler olarak sıralanmaktadır. Yazma öğretiminde öncelik zihinsel becerilere verilmektedir. Bunun için bilgi ve düşünceleri sıralama, uygun kelimeleri seçme, yazma kurallarını uygulama gibi temel beceriler öğretilmektedir. Ardından düşünme, anlama, sorgulama, sorun çözme, zihinsel sözlük geliştirme, üst düzey düşünme becerileri gelmektedir. Vygotsky, J. Foucambert gibi uzmanlar “Yazı, üst düzeyde düşünme aracıdır. Yazı, düşünme üzerinde düşünmedir” diyerek zihinsel becerilere dikkat çekmektedirler (Brossard, 2002; Güneş, 2013; Jay, 1996). Zihinsel becerilerle birlikte kalem tutma, büyük küçük harfleri çizme, boşluk bırakma, satırlara yazma, yazıları gözle kontrol etme gibi fiziksel, görsel ve algısal beceriler üzerinde de durulmaktadır.

1.1.Yazma Nedir?

Yazma dil öğretiminin önemli bir alanıdır. Bu alan çeşitli süreç, beceri, yöntem ve teknikleri içermektedir. Bu durum yazma kavramına ilişkin açıklama ve tanımlarda açıkça ortaya çıkmaktadır. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükte yazma kavramı, “Yazı ile anlatma, yazı ile bildirme, haber verme, söz ve düşünceleri özel işaret ya da harflerle anlatma, yazar olarak görev yapma, edebi veya bilimsel eser oluşturma, kaydetme, yazma” gibi geniş bir yelpazede ele alınmaktadır (TDK, 2024).

Le Petit Robert Sözlüğünde yazma, “Bir dilin sesleri işaretlerle gösterme, yazı sisteminin harflerini çizme, işaretler kullanarak harfleri yazma, harflerle kelime, cümle ve metin oluşturma,

düşünceleri yazılı ifade etme, edebi ve bilimsel eser yazma, birinden bir şey isteme, mesaj ya da mektup yazma,” gibi anlamlarda verilmektedir (Le Petit Robert, 2024).

Görüldüğü gibi bu açıklamalarda yazma işleminin farklı yönleri ve düzeyleri üzerinde durulmaktadır. Bunlar sesleri işaretlerle gösterme, harfleri yazma, harfleri birleştirerek hece ve kelimeler oluşturma, cümle ve metin yazma, söz ve düşünceleri yazıya aktarma, bilimsel ve edebi yazılar üretme gibi sıralanmaktadır. Yani yazma kavramı en alt düzeyden en üst düzeye kadar geniş bir çerçevede ele alınmaktadır.

1.2. Temel Beceriler

Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için erken yaşlardan itibaren üç alanda çalışmalar yapılmaktadır. Bunlar zihinsel, fiziksel, görsel ve algısal alanlar olmaktadır. Yazarken hem zihinde yer alan bütün bilgi ve beceriler harekete geçirilmekte, hem el-kol hareketleri yani fiziksel beceriler kullanılmakta, hem de görsel ve algısal kontroller yapılmaktadır. Yazma sürecinde geliştirilecek beceriler aşağıda verilmektedir.

Zihinsel Beceriler: Yazma öğretiminin öncelikli becerileridir. Güncel araştırmalara göre beynimizde sözleri yazılara çeviren bir bölge bulunmaktadır. Bu bölge yazma sırasında sesleri harflere, sese ilişkin soyut kodlamaları ise yazılı ve somut kodlara çevirmektedir. Sözler yazıya çevrilirken beynimizde üç aşamalı işlem yapılmaktadır. Birinci aşamada işitilen harf, hece, kelime ve cümlelerin sesleri tel tek belirlenmekte, ikinci aşamada belirlenen sesler harflerle ilişkilendirilmektedir. Üçüncü ve son aşamada ise seslerin karşılığı harfler peş peşe yazılarak birleştirilmekte, hece ve kelimeler oluşturulmaktadır. Böylece sözlü hece ve kelimeler yazıya aktarılmaktadır. Bu süreç beynimizde peş peşe çok hızlı işlemlerle gerçekleştirilmektedir. Yazılacak hece ve kelimenin uzun olması yazma süresini uzatmakta ve daha fazla zaman almaktadır. Bu araştırmaları yürüten Démonet’e göre beynimiz yazma sırasında harflerin yönüne göre el, parmak ve kol kaslarının da hareket etmesini sağlamaktadır (Démonet, 2009; Güneş, 2013).Beynimizde sesleri harflere dönüştürmek için bazı temel beceriler zorunlu olmaktadır. Bunlar harf, hece ve kelimelerin görüntülerini zihne yerleştirme, yazı programı oluşturma ve yönetme işlemleridir.

Zihinsel Sözlük Oluşturma: Zihinsel sözlük bireyin öğrendiği bütün harf, hece ve kelimelerin zihne yerleştirildiği bölüm olarak açıklanmaktadır. Bu bölümde bilinen bütün kelimeler ve kelimelerle ilgili ses, yazım, anlam vb. bilgiler saklanmaktadır (Holender, 1988). Önce dinleme ve konuşma yoluyla sözlü olarak geliştirilmektedir. Ardından ilk okuma yazma ile birlikte harf, hece ve kelimelerin görüntüleri kaydedilmektedir. Harfleri çizmek için her harfin

görüntüsü zihne yerleştirilmekte ve giderek harf görüntüleri deposu oluşturulmaktadır (D'Ignazio & Martin, 2018). Ardından hece ve kelime görüntüleri zihne kaydedilmektedir. Yazma sırasında zihinsel sözlüğe kaydedilen harf, hece ve kelimelerin görüntüleri, yazılış yönleri, anlamı ile diğer bilgiler kullanılmaktadır. Zihinsel sözlüğü geliştirmek için öğrencinin harf, hece ve kelimeleri sürekli görmesi, tanınması, seslendirmesi, yazması ve zihnine yerleşmesi gerekmektedir. Zihinsel sözlüğün genişliği eğitim düzeyine ve dil becerilerine göre değişmektedir. Eğitim düzeyi yüksek kişilerde 25.000-35.000 kelimelik bir zihinsel sözlüğün olduğu belirtilmektedir.

Zihinsel Yazı Programı Geliştirme: Harflerin kurallara uygun ve doğru yazılması için öğrencinin zihninde bir yazı programı geliştirmek zorunlu olmaktadır (Bara & Gentaz, 2010). Bu program kâğıt üzerinde yazı yazarken yürütülen fiziksel motor hareketlerin soyut bir görüntüsü olmaktadır. Zihinsel yazı programında her harf, hece ve kelimenin biçimi, boyu, uzunluğu gibi bilgiler bulunmakta ve bunlar yazı üretilirken kullanılmaktadır. Zihinsel yazı programının gelişimi yazma etkinliklerine ve yaşa bağlı ilerlemektedir. Bunun için harf, hece, kelime ve cümleleri yazma öğretilmekte, düzenli ve aşamalı yazma etkinlikleri yapılmaktadır. Böylece yazma hareketleri geliştirilmekte, iyileştirilmekte ve otomatik hale getirilmektedir (Chanquoy & Alamargot, 2002). Yazma çalışmalarıyla 7-9 yaş arası öğrencilerde zihinsel yazı programının belirli düzeye ulaşması beklenmektedir. Öğrenilen kelimelerin sayısı arttıkça zihinsel yazı programı da gelişmektedir. Yazı yazarken beynimiz her defasında zihinsel yazı programını harekete geçirmekte ve zihinsel sözlükteki gerekli bilgileri kullanmaktadır (Benoit, 1995; Güneş, 2019).

Yazma Sürecini Yönetme: Yazı yazarken kelimelerin zihindeki görüntüleri kâğıda aktarılmaktadır. Bu süreçte dikkati toplama, harfleri satırlara yerleştirme, sayfa düzeni, kenar boşluklar, başlıklar, paragraf, zamanı iyi kullanma gibi görsel-algısal ve motor beceriler öne çıkmaktadır. Bunların hepsini zihin yönetmektedir. Yani zihin gerekli olan bütün becerileri yönetmektedir. Ayrıca yazının zihinsel tasarımını yapma, metinleştirme ve gözden geçirme işlemlerini yürütmektedir.

Fiziksel Beceriler: Bunlar yazı yazarken uygulanan bütün hareketleri içermektedir. Kâğıt üzerinde yazı yazılan alana motor alan, el-kol hareketlerine ise motor beceriler denilmektedir. Yazma sırasında göz-el koordinasyonu ile motor alan kontrol edilmektedir. Motor beceriler ise kalem tutma, el-kol hareketleri, harfleri yazılış yönüne uygun yazma, satır çizgisine yerleştirme gibi sıralanmaktadır (Güneş, 2013; 2019).

Görsel-Algisal Beceriler: Yazma sırasında göz hem kalemi hem de el ve parmakları izlemekte, yazıları okumakta ve denetlemektedir. Böylece motor alan kontrol altına alınmakta, doğru, düzgün ve güzel yazılar üretilmeye çalışılmaktadır. Bunun için öğrencilerin yazıya odaklanmaları, kurallara uygun ve doğru yazmaları, yazı hatalarını fark etmeleri, düzeltme yapmaları gibi beceriler geliştirilmektedir. Bu süreçte zamanı iyi kullanma, sayfa düzenleme, yazı yönü gibi işlemlere de ağırlık verilmektedir (Güneş, 2013; 2019).

Görüldüğü gibi yazma öğretiminde öğrencilere zihinsel, fiziksel, görsel ve algısal becerileri kazandırmak zorunlu olmaktadır. Bu süreçte zihinsel becerilere öncelik verilmekte, zihinsel sözlük ve zihinsel yazı programını geliştirme üzerinde durulmaktadır. Zihinsel sözlüğe harf, hece ve kelimelerin görüntüleri ile bilgilerini kaydetmeden, zihinsel yazı programını geliştirmeden yazı yazmak güçtür. Zihinsel yazı programında kelime üretimi harflere dayanmaktadır. Yani kelimeler harflerle yazılmaktadır. Ancak son yıllarda bazı öğrenciler kelimeleri harflerle yazma yerine emojileri tercih etmektedir. Emojiler bir tuşla yazıya eklenmekte ve kelime yerine kullanılmaktadır. Bu durum öğrencilerin zihinsel yazı programını ve yazma becerilerini nasıl etkilemektedir? Bunlar aşağıda açıklanmaktadır.

2. Emoji Nedir?

Dijital teknolojinin gelişmesiyle birlikte insanlar sosyal medyada iletişim kurmak ve duygularını ifade etmek için çeşitli sembol, simge ve görseller kullanmaktadır. Dünyada yaygın kullanılan bu şekillere emoji denilmektedir. Emoji köken olarak Japoncadan gelmekte, “görüntü, yazı ve karakter” kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır. TDK Güncel Türkçe Sözlükte “resimce” olarak verilmektedir (TDK, 2024). Emoji, bir duyguyu, nesneyi, eylemi, yeri ya da bir yiyeceği anlatmak için kullanılan küçük şekillerdir. Bunlar çeşitli duyguları ifade eden küçük yuvarlak sarı kafalar şeklindedir. Örneğin gülen yüz 😊, ağlayan yüz 😞, göz kırpan yüz 😜 gibi. Bir mesajı netleştirme, açıklığa kavuşturma ve içeriğini güçlendirme amaçlıdır. Telefon, tablet, bilgisayar, özel siteler ve sosyal ağlarda doğrudan erişilebilir olma özelliğine sahiptir. Klavye ile oluşturmaya gerek duyulmadan bir tuşa basarak yazıya eklenmektedir. Bu özelliği nedeniyle rahat ve kolay kullanılmakta, dijital konuşmaların ayrılmaz bir parçası olmakta, mesajlardaki bazı kelime ve cümlelerin yerini almaktadır (Lord, 2020). Bazılarına göre emojiler internet dili ya da bilişim dili olmaktadır.

2.1. Emojilerin Gelişimi

Emojiler ilk kez 19. yüzyılda bazı gazetelerde neşe, üzüntü, kayıtsızlık veya şaşkınlığı ifade eden yüzler olarak kullanılmıştır. Amerikalı grafik tasarımcısı Harvey Ball, 1963 yılında ünlü

“gülen yüzü” tasarlamıştır. Bu gülen yüz, gözleri temsil eden iki nokta ve gülümsemeyi temsil eden yuvarlak bir çizgiden oluşan küçük ve yuvarlak bir yüzdür (Leconte & Pérétou, 2018). Ardından 1998 -1999 yıllarında Japon cep telefonu operatörü NTT DoCoMo'nun çalışanı Shigetaka Kurita tarafından ilk emojiler oluşturulmuştur. Kurita, hava durumu piktogramları ve manga sembollerinden esinlenerek oluşturduğu emojilerle hızlı ve etkili iletişim sağlamayı amaçlamıştır. O yıllarda emoji sayısı 250 karakterle sınırlıydı ve yanlış yorumlanma endişesi duyuluyordu. Ancak bu emojiler genç Japonlar arasında çok beğenildi. Japon Telekom pazarına girmek isteyen Apple ise 2007 yılında ilk iPhone'unda emojilere özel bir yer verdi (Gunthert, 2017). Daha sonra emoji kelimesi 2017 yılında Le Petit Robert sözlüğüne girdi (Le Petit Robert, 2024). Böylece hem adı hem de emoji şekilleri dünya çapında yayılmaya başladı.

Dünyamızda farklı dinlere, kültürlere, coğrafyalara ve çağlara ait 4.000'den fazla emoji bulunmaktadır. Emojiler geliştikçe yeni ve farklı anlamlıları gündeme gelmektedir. Önceleri dilin çocukça çarpıtılması ve ifade araçlarının zenginliğine yönelik tehdit olarak algılanmış, ancak kısa sürede İnternet'i fethetmiştir. Çok geçmeden 2016 yılında İnternet kullanıcılarının %92'si tarafından sürekli kullanılmaya başlanmıştır. ABD' deki Digiday Sitesi 2024 yılı Mayıs ayında mesajlaşma servisleri aracılığıyla her gün 6 milyar emoji ve çıkartmanın gönderildiğini açıklamıştır. Bu mesajlarda 1.276 emojinin 80.000 kelimeye karşılık olarak kullanıldığı görülmüştür (Dua, 2015). Emojilerin böylesine önem kazanması üzerine her yıl 17 Temmuz günü “Dünya Emoji Günü” olarak kutlanmaktadır (Quibel, 2023).

2.2. Olumlu Yönleri

Emojiler, dil ve kültür engellerini aşarak günlük hayatımıza girmektedir. Çoğu kişinin sosyal medyada iletişim şeklinin ayrılmaz bir parçası olmaktadır. Duyguları yazılı olarak aktarmaya olanak tanımakta aynı zamanda mesajlara daha eğlenceli ve estetik bir yön katmaktadır. Güncel bir araştırma, mesajlara en az bir emoji eklemenin etkileşimi %25 oranında artırdığını ortaya koymaktadır (Dhawan, 2021). Mesajı netleştirmek ve aşırı bilgi yüklemesinden kaçınmak için bir yazının 3-4 emoji ile sınırlandırılması önerilmektedir. Ayrıca emojinin okuyucunun dikkatini dağıtmaması ve mesajı desteklemesi beklenmektedir. Kelimenin anlatamadığını bir emoji daha iyi anlatabilir (Dhawan, 2021).

Develey ve Halté'e (2017) göre insanlar tarih boyu hep görüntüler aracılığıyla iletişim kurmuştur. İlk yazılar piktogramlardan oluşuyordu. Emojide ise konuşmacının sözlü ifadelerle ilgili duygularını iletmek için görüntüler kullanılmaktadır. Bir görsel genellikle bir metinden çok daha anlamlıdır ve dil engelini aşma avantajına sahiptir. Onu her zaman herkes kolayca

anlamaktadır. Çünkü emojiler herkesin bildiği nesnelere benzemektedir. Buna karşılık bazıları emojilerin sözlü dilin yoksullaşmasına neden olduğunu iddia etmektedir. Emojiler kelimelerin yerine geçmez, jestlerin, tonlamanın vb. yerine geçer. Metinle birleşerek etkileşime girer (Develey & Halté, 2017).

Emojiler çevrimiçi konuşmanın önemli sembolleridir. Bazı kullanıcılar, emojilerin fikir veya düşünceleri ifade etmede kendilerine çok yardımcı olduğunu ve emoji kullanmadan sohbet edemediklerini söylemektedir. Emoji kullanmadan sohbet etmeyi beden dilini kullanmadan konuşmaya benzetmektedirler. Emoji kullanılmazsa çevrimiçi sohbette bazı bilgi ve duyguların kaybolacağı, bir emoji eklendiğinde mesajın daha iyi anlaşılacağı görüşünü savunmaktadırlar. Bunların dışında iletişim sırasında emoji kullanmanın çeşitli yararları dile getirilmektedir. Bunlar aşağıda sıralanmaktadır (Marion, 2023).

- **Dikkat çekme.** Emojiler diğer görsellerden farklıdır. İnsan gözü tarafından hızlı ve kolay işlenmektedir. Siyah yazılı bir metinde renkli emojiler dikkati çekmektedir.

- **Anlamayı kolaylaştırma.** Sözleri görsel bir şekilde ifade ederek örneklendirir ve netleştirir. Daha kolay ve hızlı anlamayı sağlar. Kişinin bulunduğu ortamı ve ruh halini gösterir. Mizahı ifade etmek ve belirsizlikleri önlemek için kullanımı kolaydır.

- **Kelime yerine kullanma.** Bazı kullanıcılar kelime yazmak yerine emojiyi tercih ederler. Örneğin gül yerine gül resmi, alkış yerine alkışlayan el resmi gibi.

- **Duyguları aktarma.** Duyguları aktarmada bazen kelimeler yeterli olmaz. Böyle durumlarda emojiler, duygulara yoğunluk katma ve sözleri güçlendirmeye olanak tanırırlar. Yüz yüze konuşmadaki beden dili, jest, yüz ifadesi ve bakışların yerini alırlar.

- **Evrensel olma.** Herkes tarafından kolayca anlaşılır. Her yaş, her eğitim düzeyi, her kesim ve dünyanın her yerindeki insanlara, çok geniş bir kitleye hitap edilebilirler.

- **Şiddet içermeme.** Emojiler mesaj ve içerik yönüyle net oldukları için yanlış anlamaları önlerler. Mesajları daha nazik bir şekilde iletirler. Çatışma ortamı yaratmazlar.

- **Kolay kullanma.** Bir tuşa basarak yazıya eklenir. İletişime derin anlam ve mizah katar (Develey & Halté, 2017; Marion, 2023).

2.3. Olumsuz Yönleri

Emojilerin yararları kadar olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Bunların başında kelimelerin yerine kullanılması ve zihinsel becerileri etkilemesi olmaktadır. Bilindiği gibi yazma

öğretiminde öğrencilerin dil, zihinsel, sosyal, iletişim, düşünme, öğrenme, anlama, sorgulama, hatırlama gibi çeşitli becerilerini geliştirme amaçlanmaktadır. Bunun için harf, hece, kelime ve cümlelerin doğru yazımı öğretilmekte, yazma alışkanlığı oluşturulmaktadır. Yazılarda emoji kullanmak ise özellikle çocuk ve gençlerde yazma becerilerini olumsuz etkilemektedir. Çünkü sürekli emoji kullanan öğrenci kelimeleri yazmak yerine emojileri tercih etmektedir. Bir süre sonra emoji kullanma tembelliğe yol açmakta ve zihinsel yazı programını olumsuz etkilemektedir. Öğrenci zamanla kelime yazmaktan kaçınmakta, emoji kullanmaktadır. Bu durum kendilerini ifade etmek için akıcı bir dil kullanma yerine görsellere güvenen nesiller yetiştirme anlamına gelmektedir. Diğer taraftan gelişim döneminde dil ve zihinsel becerilerin yeterince kullanılmaması, bunların zamanla gerilemesini getirmektedir. Beynimiz “kullanılan gelişir, kullanılmayan unutulur” ilkesiyle çalışmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin yazılarda emoji kullanmaları sınırlandırılmalıdır. Emoji giderek konuşma becerilerini de etkilemektedir. Bu konuda aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir.

1. Duyguları ifade etmek için sadece emojilere güvenmek, ergenlerin duygularını sözlü olarak ifade etme becerilerini engelleyebilir ve dijital iletişim bağımlılığına yol açabilir.
2. Emojilerin sürekli veya aşırı kullanımı yanlış anlamalara yol açarak etkili iletişimi zayıflatır ve sosyal çatışmaları şiddetlendirebilir.
3. Emojilere aşırı güvenmek, yüz yüze iletişimdeki duygusal ipuçlarını tanıma, izleme ve keşfetmeyi olumsuz etkileyebilir, duygusal zekânın gelişimini engelleyebilir.
4. Popüler olmak veya sosyal gruplara uyum sağlamak için belirli emojilerin kullanılması akran baskısı oluşturabilir ve duygusal sıkıntılara yol açabilir.

Gelecek nesillerin koruyucuları olan eğitimciler, bu durumları önlemek için çocuk ve gençlere emojileri bilinçli kullanma konusunda rehberlik etmelidir. Emojinin zihinsel sağlığa zarar vermemesi için bazı etkinlikler yapılabilir (Marion, 2023).

- Yüz yüze etkileşimi destekleme: Sözlü iletişimin önemini vurgulayarak gençleri düzenli olarak yüz yüze konuşmaya teşvik edilmelidir.
- Duygusal zekâyı öğretme: Duygusal zekânın gelişimini teşvik etmek için duyguları çevrimiçi ve çevrimdışı olarak anlamının ve ifade etmenin değeri vurgulanmalıdır.
- Emojilerin anlamını öğretme: Okuyucu üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurarak emojilerin anlamı ve daha dikkatli kullanımı öğretilmelidir.

- Grup çalışmaları yapma: Emojiye olan bağımlılığı azaltmak ve duygusal ifadenin daha doğal biçimlerini teşvik etmek amacıyla grup çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

2.4. Emoji Kullanma Kuralları

Çocuklara emojileri yasaklamak yerine doğru kullanmaları öğretilmelidir. Öğretmen ve aileler yazıda emojilerin etkili ve doğru kullanılması için bazı kurallara dikkat çekmelidirler.

1. Yazıda kullanılan emoji sayısı sınırlandırılmalıdır. Yazının içeriği ile anlamlı ve tutarlı olmayan, anlamı karıştırma tehlikesi taşıyan birden fazla emoji yerine iyi seçilmiş bir emoji kullanmak daha iyidir.

2. Cümlelerin ortasına emoji koymaktan kaçınılmalıdır. Cümle ortasına konulan emoji okuma kalitesini ve anlamı etkileyebilir. Bu nedenle cümle sonuna koymak veya dikkat çekmek için cümlelerin başını tercih etmek gerekir. Ancak cümle sonunda kullanmak daha iyidir.

3. Yazı yazarken kelime yerine emoji kullanmaktan kaçınılmalıdır. Okuyucu cümle ya da metni anlamakta zorluk çekebilir ya da yanlış anlayabilir.

4. Cümlelerin sonuna nokta yerine emoji konulmamalıdır. Emojiler noktalama işareti değildir. Noktalama işaretleri, soru işareti, virgül, iki nokta üst üste, tırnak işaretleri, tire, parantez vb. işaretlerdir. Hiçbir sözlükte emojilerden noktalama işaretleri olarak bahsedilmez. Bu nedenle cümlelerin sonuna önce nokta daha sonra emoji konulmalıdır. Önce emoji koyma, arkasına nokta koyma doğru değildir.

5. Kullanılan emojilerin anlamı iyi bilinmeli, emoji kılavuzları incelenmelidir. Hedef kitle ne olursa olsun, kullanılan emojilerin anlamları konusunda dikkatli olunmalıdır. Çünkü anlamı açık olmayan emojiler yanlış yorumlanabilir ve yazı ters etki yaratabilir (Quibel, 2023).

3. Sonuç

Yazma dil öğretiminin önemli bir alanıdır. Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için erken yaşlardan itibaren sistemli çalışmalar yapılmaktadır. Bu süreçte zihinsel, fiziksel, görsel ve algısal beceriler üzerinde önemle durulmaktadır. Yazma öğretiminde zihinsel sözlük ve zihinsel yazı programı oluşturmaya öncelik verilmektedir. Zihinsel yazı programı için harfleri tek tek yazmak, bunları birleştirerek hece ve kelimeler üretmek gerekmektedir. Yazı yazarken kelimelerin yerine emoji kullanmak, bir tuşla yazıya emoji eklemek, çocuk ve gençlerin yazma becerilerine zarar vermektedir. Sürekli emojileri tercih etmek, zamanla tembelliğe yol açmakta ve öğrencileri yazı yazmaktan uzaklaştırmaktadır. Ayrıca çocuk ve gençlerin kendilerini ifade etme becerilerini engellemekte ve dijital iletişim bağımlılığına yol açmaktadır. Bu nedenlerden

dolayı aile ve öğretmenler emoji kullanma konusunda öğrencilere rehberlik etmeli, emojilerin yazılarda doğru kullanımını öğretmelidir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Yazar bu çalışmada herhangi bir şekilde çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ BEYANI

Yazar bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan eder.

YAZAR SORUMLULUK BEYANI

Yazar bu çalışmanın her aşamasını kendisinin yaptığını beyan eder.

REFERENCES/KAYNAKLAR

- Bara, F. & Gentaz, E. (2010). Apprendre à tracer les lettres: une revue critique. *Psychologie Française*, 55 (2), 129-144. <https://doi.org/10.1016/j.psfr.2010.01.001>
- Benoît, C. (1995). *La rééducation des dysgraphies et la programmation de l'écriture*. Mémoire de Psychomotricité, Toulouse.
- Brossard, M. (2002). Construction des connaissances et pratiques d'écrit. *Perspectives*, 31(2), 227-240.
- Chanquoy, L. & Alamargot, D. (2002). Mémoire de travail et rédaction de textes: Évolution des modèles et bilan des premiers travaux. *L'Année Psychologique*, 102, 363–398.
- Démonet, J-F. (2009). *Du cerveau à la pointe du crayon*, Le Nouvel Observateur, 28.08.2009.
- Develey, A. & Halté, P. (2017). L'emoji n'est pas un appauvrissement du langage. *Le Figaro*, 18 août 2017.
- Dhawan, E. (2021). *Digital body language: How to build trust and connection, no matter the distance*. St. Martin's Press.
- D'Ignazio, A. & Martin, J. (2018). *100 idées pour développer la psychomotricité des enfants*. Editions Tom Pousse.
- Dua, T. (2015). Emojis by the numbers: A Digiday datadump. <https://digiday.com/?p=117515>
- Gunthert, A. (2017). L'emoji, langage de l'émotion ou ponctuation familière?. *L'image sociale*. 2 août 2017.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Pegem A Yayınları

- Güneş, F. (2019). İlk yazma öğretimi. *The Journal of Limitless Education and Research*, 4(2), 121-142. <https://doi.org/10.29250/sead.550779>
- Holender, D. (1988). *Représentations phonologiques dans la compréhension et dans la prononciation des mots écrits*. Cahiers du Département des Langues et des Sciences du Langage, 6, 31-84.
- Jay, B. (1996). Quelles pistes pour la formation du lecteur de textes littéraires au CM2 ? Une approche par la nouvelle MEMOIRE C.A.F.I.M.F
- Lord, I. (2020). *L' art de la Question, mon répertoire de questions efficaces*. Éditions Gestionnaires inspirants.
- Leconte, S. & Pérétou, C. (2018). Les emojis: un langage numérique, les mondes numériques, <https://www.lesmondesnumeriques.net> › ... adresinden 6.01.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Le Petit Robert (2024). Dictionnaire Le Petit Robert de la langue Française. www.lerobert.com/
- Marion (2023). *Bien utiliser les emojis*, [https://audacieuses--creatives-com.translate.goog/bien-utiliser-les-emojis-mes-conseils-pour-une-communication-plus-humaine-et-coloree/? x tr sl=fr& x tr tl=tr& x tr hl=tr& x tr pto=sc](https://audacieuses--creatives-com.translate.goog/bien-utiliser-les-emojis-mes-conseils-pour-une-communication-plus-humaine-et-coloree/?x_tr_sl=fr&x_tr_tl=tr&x_tr_hl=tr&x_tr_pto=sc)
- Quibel, C.(2023). *Réseaux sociaux et accessibilité: Comment rendre les émojis accessibles?* [https://access42-net.translate.goog/reseaux-sociaux-accessibilite-emojis-accessibles/? x tr sl=fr& x tr tl=tr& x tr hl=tr& x tr pto=sc](https://access42-net.translate.goog/reseaux-sociaux-accessibilite-emojis-accessibles/?x_tr_sl=fr&x_tr_tl=tr&x_tr_hl=tr&x_tr_pto=sc)
- TDK (2024). Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>